

Verslag natuurvakantie K01 België: Het Geuldal

Van: do. 2 t.m. ma. 6 april 2026

Camping: Natur-Camping Hammerbrücke, Hammerweg B-4711 Lontzen (B)

Kampbestuur:

Voorzitter: Marjolijn Hugenholtz

Admin: Ingrid Martin

Excursies: David de Wit

Foto's: Mario Bentvelsen (tenzij anders vermeld)

Eindverslag: Marleen Peeters

Inhoud

Het Geuldal.....	2
Van de voorzitter.....	3
De excursies	4
Programma	8
Excursieverslagen.....	9
E2 Rondje Narzissenwald - 5 km	10
E3 Welkenraedt en Lontzen - 9 km, doorloop	11
E4 Geuldal tussen Kelmis en Plombières - 6 km, doorloop	13
E5 Geuldal tussen Plombières en Sippenaeken - 10 km	14
E6 Neutraal Moresnet - 8 km	15
E7 Plezierwandeling Hauset - 8 km	15
E8 Brongebied van de Geul - 10 km	16
Literatuurlijst Geuldal	17

Het Geuldal

Een minder bekend deel van het dal van de Geul en van de Hohn, een van de meest bijzondere natuurreservaten in Noordoost-België. We verbleven in het voormalige landje Neutraal Moresnet dat nog geen honderd jaar heeft bestaan. Door het achterblijven van het zink dat in dit gebied werd gedolven, groeit nu op verschillende plaatsen een bijzondere vegetatie. We gingen op zoek naar de vroege voorjaarsflora zoals wilde narcissen die daar volop bloeien. Vanuit de eenvoudige camping zijn ook diverse natuurgebieden in de nabije Eifel en Voerstreek te verkennen.

Gebieds- en natuurbeschrijving

Het gebied ligt in het noordoostelijke topje van Duitssprekend België. Het grenst aan Zuid-Limburg en heeft een vergelijkbaar landschap, maar is minder druk bezocht. Op enkele kilometers van de camping vind je het Hohnbachtal, een bijzonder natuurreservaat. Hier kronkelt de Hohnbach, een zijriviertje van de Geul, door weilanden en door natuurlijke loofbossen en heeft de rivier zich tot 40 meter diep in het omliggende gebied ingesneden. Voorheen werd in het gebied zink- en looderts gedolven. Enkele restanten hiervan zijn nog aanwezig: twee mijngangen en een spoortracé waarover het erts werd vervoerd. In het gebied groeit een hele rijke voorjaarsflora met wilde narcissen, daslook en bosgeelsterren. Daarnaast is er de zinkflora met diverse zeldzame soorten zoals zinkboerenkers, zinklepelblad en zinkviooltje. Je vindt er beekvogels zoals de ijsvogel, de waterspreeuw en de grote gele kwikstaart.

De gemeente Kelmis, waar de Hohn doorheen stroomt, heeft een interessante geschiedenis. Hier lag het voormalige Neutraal Moresnet, een gebied dat van 1816 -1919 een eigen staat vormde: het 'Vierde Land'. Met een bezoek aan het Museum Vieille Montagne in Kelmis kom je daar veel over te weten. Op enkele kilometers naar het noordoosten van Kelmis begint het Landschapspark 'Grenzeloos Bocagelandschap' met als kenmerk een lappendeken van kleinschalige landschapselementen zoals velden, houtwallen, boomgaarden, holle wegen en bomenrijen. Naar de historische stad Aken is het 20 minuten per auto vanaf de camping.

Van de voorzitter

Van 2-6 april 2026, het Paasweekend, bezochten we met 24 KNNV'ers/IVN'ers) het Belgische Geuldal en het dal van de Hohn in het noordoostelijke topje van Duitssprekend België. Als voorbereider van dit kamp en later ook voorzitter was ik erg benieuwd hoe dit kamp in het vroege voorjaar zou verlopen.

De meeste deelnemers kampeerden op Natur-camping Hammerbrücke in Lontzen, een eenvoudige camping, mooi gelegen langs de Geul. De rommelige eerste indruk van de camping verdween toen we er eenmaal stonden en de mooie omgeving in ons opnamen. Waar kun je kamperen tussen de gele anemonen? Vanaf de camping werden waterspreeuw en grote gele kwikstaart gespot. Rick betrapte met zijn wildcamera's in het bos boven de camping de gewone bosmuis, das, wasbeer en zelfs een Europese wilde kat.

Het was hier en daar wat modderig na regenbuien, maar niet problematisch. Zo vroeg in het jaar kamperen had lastige kanten: 's avonds was het vroeg donker en vanwege de kou was lang buiten in de kring zitten onprettig. Ook het opstaan viel niet mee: sommigen hadden ijs in hun koffiebekers. Dit alles drukte de sfeer niet: iedereen genoot enthousiast van de mooie omgeving. We wandelden langs de talrijke wandelknooppunten in de omgeving. Een knooppunt was vlak buiten de camping waardoor we diverse excursies direct vanaf de camping konden beginnen.

De laatste avond praatten we gezellig na met een drankje en een kampvuur.

Voor mijzelf was het Hohnbachtal het hoogtepunt in deze omgeving. Een prachtig riviertje dat kronkelt door weiljes en loofbossen. Dit dal staat bekend om zijn hele rijke voorjaarsflora en voldeed aan alle verwachtingen. En ondanks het vroeg ingetreden voorjaar waren de wilde narcissen gelukkig nog niet uitgebloeid. Voorheen werd in het gebied zink- en looderts gedolven. Restanten hiervan troffen wij aan: twee mijngangen en een spoortracé waarover ooit het erts werd vervoerd. En natuurlijk vonden we de kenmerkende zinkflora: zinkboerenkers, zinklepelblad en zinkviooltje. Al met al was dit een geslaagd kamp in een omgeving die erg de moeite waard was.

Marjolijn Hugenholtz

De excursies

In totaal waren er acht excursies:

1. E1 Hohnbachtal en Narzissenwald
2. E1 Hohnbachtal en Narzissenwald
3. E2 Rondje Narzissenwald
4. E3 Welkenraedt en Lontzen
5. E4 Het Geuldal tussen Kelmis en Plombières
6. E5 Het Geuldal tussen Plombières en Sippenaecken
7. E6 Neutraal Moresnet
8. E7 Plezierwandeling Hauset
9. E8 Brongebied van de Geul

Opzet wandelexcursies - David de Wit, excursieregelaar

Dit hoofdstuk beschrijft de **wandel**excursies. Omdat er slechts drie excursiedagen zijn, zijn er geen culturele excursies geregeld. Aangeraden wordt om zelf het [Museum Vieille Montagne](#) in Kelmis te bezoeken, om hier meer te leren over de geologie en de geschiedenis van de mijnbouw (zink, lood) in het gebied.

De wandelexcursies maken gebruik van het netwerk [Wandelknooppunten](#). Deze knooppunten zijn in het veld duidelijk aangegeven met bordjes. Installeer de gratis **NodeMapp**-app op je telefoon om de genummerde knooppunten op een kaart te zien. Deze app gebruikt hetzelfde rood-witte logo als dat van de Wandelknooppuntwebsite. Voor elke route is er een PDF en een GPX-bestand beschikbaar. Dit hoofdstuk bevat links naar deze bestanden. De routebeschrijvingen zijn in etappes onderverdeeld.

Diverse excursies beginnen bij [Wandelknooppunt 15](#) aan de Chemin de Marteau, 250m vanaf de ingang van [Natur-Camping Hammerbrücke](#).

Excursies

- [E1 Hohnbachtal en Narzissenwald \(GPX\)](#) - 11 km

Deze route loopt gedeeltelijk langs het Hohnbachtal, oftewel het Lontzenerbachtal, een van de Geul-bronnen. Het Narzissenwald is onderdeel van Staatsforst Hohnbachtal. **Begin en eind** [Wandelknooppunt 15](#), bij Natur-Camping Hammerbrücke. **Route:**

- 15, 87, 49, 35, 99, 69, 41, 65, 80, 1 (4.5 km)
- Het Narzissenwald: 1, 22 (1.3 km)
- 22, 18, 31, 53 (2.0 km)
- 53, 35, 49, 20, 15 (3.2 km)

- [E2 Rondje Narzissenwald \(GPX\)](#) - 5 km

Deze route maakt een rondje om het Narzissenwald heen.

Begin en eind [P van de Sint-Rochuskapel](#)

- Wandelknooppunt 81 ligt aan de Geul, 150 m ten noordoosten van de Sint-Rochuskapel
- 5 km vanaf Natur-Camping Hammerbrücke, per auto of te fiets
- Navigatie: Schnellenberg 13, 4721 La Calamine **route**
 - 81, 46, 22 (1.0 km)
 - Het Narzissenwald: 22, 1 (2.2 km)
 - 1, 80, 36, 58, 81 (1.0 km)

Late narcissen in het Narzissenwald

- **[E3 Welkenraedt en Lontzen \(GPX\)](#)** 11 km

Deze **doorlooproute** loopt vanaf het dorp Welkenraedt via het Lontzenerbachtal en het dorp Lontzen naar Natur-Camping Hammerbrücke. **Begin en eind [Natur-Camping Hammerbrücke](#)**.

Route

- Vanaf Natur-Camping Hammerbrücke, loop 1000 m op bospaden ten noorden naar station Hergenrath (Wandelknooppunt 96)
- Neem de trein in zuidelijke richting, het is 6 minuten tot de volgende halte Welkenraedt, deze rijdt elk uur 08:46, 09:46, etc.; € 2.80
- Welkenraedt naar Lontzen: 96, (90), 73, 92, 12, 37, 2 (5.1 km)
- Lontzen naar Natur-Camping Hammerbrücke: 2, 11, 55, 69, 99, 33, 77, 87, 15 (4.4 km)

- **E4 Geuldal tussen Kelmis en Plombières (GPX)** - 6 km

Deze **doorlooproute** volgt de Geul stroomafwaarts vanaf Kelmis tot het Naturschutzgebiet Bleyberg, de voormalige mijnsite van Plombières. Een car shuffle (met een auto aan begin en eind van de route) is nodig.

Begin [P van de Sint-Rochuskapel](#)

- Wandelknooppunt 81 ligt aan de Geul, 150m ten noordoosten van de Sint-Rochuskapel
- 5 km vanaf Natur-Camping Hammerbrücke, per auto of te fiets
- Navigatie: Schnellenberg 13, 4721 La Calamine **eind** [P van Naturschutzgebiet Bleyberg](#)
- Wandelknooppunt 459, bij Plombières, opladers voor e-auto's aanwezig
- Navigatie: Rue du Casino 15, 4850 Plombières **route**
 - Langs de Geul: 81, 25, 19, 79, 700, 144, 828, 65, 386 (4.1 km)
 - De mijnsite van Plombières: 386, 199, 459 (1.8 km)

De Rochuskapel aan de Geul te Kelmis

- **E5 Geuldal tussen Plombières en Sippenaeken (GPX)** - 10 km

Deze route volgt de Geul stroomafwaarts vanaf het Naturschutzgebiet Bleyberg bij Plombières tot aan de Nederlandse grens bij Cottessen en terug via Sippenaeken.

Begin en eind [P van Naturschutzgebiet Bleyberg](#)

- Wandelknooppunt 459, bij Plombières, auto opladers aanwezig
- Navigatie: Rue du Casino 15, 4850 Plombières **route**
 - Plombières naar Cottessen: 459, 418, 753, 277, 729, 480, 610 (3.4 km)
 - Cottessen naar Plombières: 610, 257, 443, 652, 869, 890, 494, 418, 459 (6.1 km)

- **E6 Neutraal Moresnet (GPX)** - 9 km [deze wandeling is niet gelopen – geen waarnemingen]

Deze route loopt door hellingbossen en langs weilanden, kriskras over de smalle driehoek van het voormalig Neutraal Moresnet tot het Drielandenpunt. Het bovenste deel is steil.

Begin en eind [P Klothstraße](#), - Wandelknooppunt 81

- 2.5 km ten noorden van centrum Kelmis
- Google Maps: Bois de Preuss randonnées - navigatie:
Klothstraße 93, 4720 Kelmis

Route

- Kelmis naar Drielandenpunt: 81, 74, 60, 45, 32, 27, 37, 36 (5.5 km) – Drielandenpunt naar Kelmis: 36, 37, 86, 11, 7, 74, 81 (3.8 km)

• **E7 Plezierwandeling Hauset** (GPX) - 8 km

Deze route loopt door ten zuidwesten van Natur-Camping Hammerbrücke, gedeeltelijk langs de Geul en onder de spoorwegbrug Hammerbrücke. Het is een 'officiële' route van de [Ostbelgien](#) website. Let op: De volgorde van de Wandelknooppunten op de PDF is vanaf het dorp Hauset.

Begin en eind [Wandelknooppunt 15](#), bij Natur-Camping Hammerbrücke

Route

- Natur-Camping Hammerbrücke naar Hauset: 15, 43, 73, 89, 91, 7 (3.0 km)
- Hauset naar Natur-Camping Hammerbrücke: 7, 79, 90, 17, 85, 39, 78, 23, 15 (4.5 km)

• **E8 Brongebied van de Geul** (GPX) - 10 km

Deze route bezoekt het brongebied van de Geul, stroomopwaarts vanaf het dorp Hauset. De [Ostbelgien](#) website beschouwt het gebied als het begin van de Via Gulia (de Geuldalroute).

Begin en eind [Wandelknooppunt 7](#) bij de Göhlbrücke in Hauset

- P in parkeervakjes langs de weg
- 4 km vanaf Natur-Camping Hammerbrücke - navigatie:
Göhlstraße 11, 4730 Raeren

Route

- Hauset naar Lichtenbusch: 7, 79, 12, 43, 2, 37 (3.7 km)
- Brongebied van de Geul: 37, 51, 26, 70, 57, 56, 59 (2.4 km)
- 59, 54, 77, 16, 7 (3.8 km)

Programma

Elke dag worden minstens drie excursies gehouden, met een maximum van 15 personen per groep.

- Vrijdag 3 april

- **E1 Hohnbachtal en Narzissenwald** - 11 km

Deze route wordt door twee groepen in tegengestelde richtingen gelopen.

- **E2 Rondje Narzissenwald** 5 km

- **E3 Welkenraedt en Lontzen** 9 km, doorloop

- Zaterdag 4 april

- **E4 Geuldal tussen Kelmis en Plombières** 6 km, doorloop

- **E5 Geuldal tussen Plombières en Sippenaeken** 10 km

Deze route wordt door twee groepen in tegengestelde richtingen gelopen.

- Zondag 5 april

- **E6 Neutraal Moresnet** 8 km

- **E7 Plezierwandeling Hauset** 8 km

Deze route wordt door twee groepen in tegengestelde richtingen gelopen.

- **E8 Brongebied van de Geul** 10 km

Oude mijningang langs de Geul in Moresnet

Excursieverslagen

Vrijdag 3 april:

E1 Hohnbachtal en Narzissenwald - 11 km

Excursieleider David de Wit. De route is ook tegengesteld gelopen, excursieleider Marc. Beide verslagen zijn gecombineerd hieronder.

Deze excursie volgde grotendeels de beschreven route E1 Hohnbachtal en Narzissenwald, maar dan tegen de klok in en met het weglaten van een etappe langs de Groetbach tussen wandelpunten 15 en 87, dat op dat moment nogal modderig was. Te voet vanaf Natur-Camping Hammerbrücke, werden dit de wandelpunten: 15, 20, 49, 35, 31, 18, 22, 1, 80, 65, 41, 69, 99, 35, 49, 87, 15.

Het was een zonnige en droge, vroege lentedag met een lichte bries. Na een zeer koude ochtend steeg de temperatuur 's middags naar een aangenaam niveau. Vogels zongen en bloemen gingen open.

In het Narzissenwald stonden grote hoeveelheden wilde narcissen in bloei. Langs de Hohnbach, die door het Narzissenwald stroomde, bloeiden enkele soorten van de zinkflora: Zinkboerenkers, Zinklepelblad en Zinkviooltje. Daar, op een moeilijk te vinden locatie bij een bron langs de beek, stonden ook enkele exemplaren van de wortelparasiet Bleke schubwortel onder wilgen.

Andere botanische hoogtepunten van de dag waren Bosanemoon (massaal), Gele anemoon, Gulden boterbloem, Muskuskruid, Slanke sleutelbloem en Verspreidbladig goudveil.

Het Hohnbachtal was fysiek het dieptepunt maar qua bloeiende bloemen een hoogtepunt.

Bosanemoon

E2 Rondje Narzissenwald - 5 km

Excursieleider: Janny

Na een zeer koude nacht vertrokken drie groepjes voor een wandeling in de omgeving van Moresnet en het Geuldal. De afstanden varieerden van circa 5 km tot 11 km. Alle routes kwamen direct of indirect uit op de Hohnbachtal-route, een bekend gebied vanwege de bijzondere zinkflora.

De kortste route startte bij de Sint-Rochuskapel. Deze kapel werd waarschijnlijk gebouwd in 1646 in een periode waarin de regio werd geteisterd door ziekten; Sint-Rochus werd vereerd als beschermheilige tegen epidemieën.

De Hohnbachtal-route voert door een idyllisch, bosrijk landschap en volgt over een lange afstand het kabbelende beekje de Hohnbach. Dit gebied is botanisch zeer bijzonder door de combinatie van een unieke bodemchemie en de historische zinkwinning in de streek rond Kelmis (het vroegere La Calamine).

De zinkrijke bodem – ook wel calaminebodem genoemd – zorgt voor een zeer specifieke vegetatie. Op deze vaak open en schrale plekken warmt de bodem in het vroege voorjaar snel op, waardoor de zinkflora juist in april en mei tot bloei komt.

Tijdens de wandeling werden diverse kenmerkende soorten waargenomen, waaronder:

- Zinkboerenkers (*Noccaea caerulea*)
- Zinklepelblad (*Cochlearia pyrenaica*).
- Zinkviooltje (*Viola lutea* subsp. *calaminaria*)
- Wilde narcis (*Narcissus pseudonarcissus* subsp. *Pseudonarcissus*)

Aan de oevers van de Geul werden daarnaast ook twee soorten goudveil aangetroffen:

- Paarbladig goudveil (*Chrysosplenium oppositifolium*)
- Verspreidbladig goudveil (*Chrysosplenium alternifolium*)

< Verspreidbladig
goudveil

De bijzondere flora in dit gebied hangt samen met het vermogen van deze planten om zware metalen zoals zink op te nemen en te verdragen. Dit verschijnsel, *hyperaccumulatie*

genoemd, maakt dat deze soorten kunnen groeien op plekken waar andere planten nauwelijks overleven.

De streek rond Kelmis was eeuwenlang een centrum van zink- en loodwinning, onder andere door de maatschappij Vieille Montagne. De invloed hiervan is tot op de dag van vandaag zichtbaar in zowel het landschap als de vegetatie.

Wat deze dag extra bijzonder maakte, was het prachtige Geuldallandschap waar we doorheen trokken. We hebben genoten van de kabbelende beekjes, de afwisseling van heuvels en dalen en de bosrijke omgeving. Op veel plekken stonden uitgestrekte velden vol bloeiende Bosanemonen, afgewisseld met Wilde narcissen, Gele dovenetels en Gele anemonen, wat het geheel een kleurrijk en voorjaarsachtig karakter gaf.

Een bijzonder historisch aspect van dit gebied is het voormalige neutrale Moresnet, gelegen nabij Vaals. Dit kleine gebied ontstond na het Congres van Wenen en bestond van 1816 tot 1919 als een soort 'vierde landje', omdat zowel Nederland, België als Pruisen aanspraak maakten op de rijke zinkvoorraden. Het landje had een zelfstandige status. Na de Eerste Wereldoorlog werd Moresnet uiteindelijk toegevoegd aan België. De geschiedenis van deze zinkwinning heeft het landschap en de flora tot op de dag van vandaag sterk beïnvloed.

E3 Welkenraedt en Lontzen - 9 km, doorloop

Excursieleider: Marc

Camping > (33, het station van Hergenrath) >> per trein naar Welkenraedt-Herbesthal (het oorspronkelijke grens-dubbelstation) (96) (NB Je kunt binnendoor lopen maar via de trap naar de straat geeft nog wat extra couleur locale) > (90, over het terrein van het oude Herbestahl station) > (16) > (75) > (32) > (30) > (11) (heerlijke rabarbertaart bij de bakker op het kruispunt in Lontzen!) > (55) > (69, via de wat langere weg door de weiden) > (41) > (65) > (80) > (36, tot het wekje onderaan

‘Schmalgraf’, tegenover de gele overlaad-plaats, bij de Schubwortel > (overgestoken via de steppingstones) (1)–(22, bij hogere waterstand via (80) > (1) of een dikke omgevallen boom zoeken) > (22) > (18) > (31) > (doorgestoken, door het ‘Gippenhaagerbusch’. En uiteindelijk een stukje door de wei > (49) > (20 > (15) > Camping

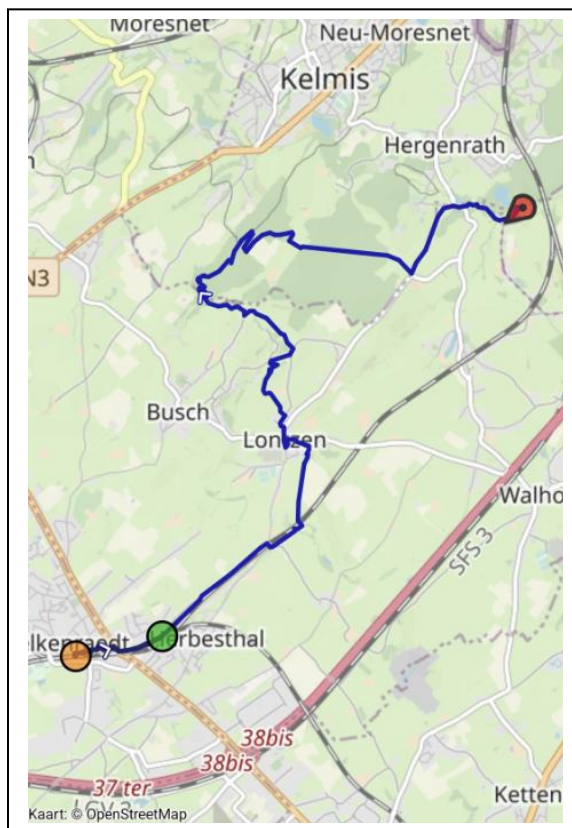

< Spoorwegviaduct Hohnbachthal

Hoogtepunten

Van ‘Hohnbachthal’ is fysiek het dieptepunt, het begon evenwel al veel eerder met als het fysieke hoogtepunt de treinreis over het indrukwekkende spoorwegviaduct, ooit een van de

grootste van Europa, en dan verder de couleur locale van het nogal trieste Welkenreadt en dan na even wanneer je bij (75) de spoorlijn achter je laat ineens de weidse rust en ruimte. Verder natuurlijk de rabarbertaart. De rest van de excursie was goeddeels een welkome herhaling van dag één: Narcissen, Zinkboerenkers, Zinklepelblad, Schubwortel etc. (deze keer zagen we ook de Zinkviooltjes die we op dag 1 misten).

Zaterdag 4 april:

E4 Geuldal tussen Kelmis en Plombières - 6 km, doorloop

Verslag: Jeannette; excursieleider: David de Wit

De dag van de Bleke schubwortels

Op de tweede dag maakten we een wandeling van 6 km van de Rochuskapel in Kelmis naar Plombière langs de Geul. Het is geen rondwandeling waardoor er komische verwarring ontstond hoe de auto's en de wandelaars op de juiste plekken te krijgen.

David had de wandeling bedacht en was excursieleider. José zorgde voor de invoer van de planten op haar secure en grondige wijze. Met deze twee kanjers weet je dat het goed komt!

De eerste kilometer voerde het pad langs de Geul waar deze gestut werd met een mooie muur, er was tijd genoeg om minder ervaren floristen het een en ander uit te leggen.

Daarna liepen we over een fietspad, we hadden daardoor oog voor wat gewonere soorten als Gele dovenetel, Bosvergeetmenietje en Damastbloem. Toen we op een smal paadje terecht kwamen en langs een saai gemengd bos liepen wachtte ons een heel grote verrassing, niet een paar, maar meer dan honderd Bleke Schubwortels! Ze groeiden in groepen in de buurt van populieren.

< Bleke
schubwortels

Langs de
slingerende Geul
liepen we door
weilanden over
kleine paadjes en
wat modderige
stukken. De
bewoonde wereld
leek ver weg,
totdat we het
lange, hoge
spoorviaduct over

de Geul zagen opduiken. Voor ons een bekend viaduct, want je ziet en hoort het op de camping. Marc vertelde dat het in de eerste wereldoorlog is gebouwd waarbij voor het eerst beton werd gebruikt voor de pijlers. Het spoor verbindt Antwerpen met Aken en is nog steeds in gebruik.

Via vele mooie paadjes bereikten we Plombière, waar rond de oude stortplaats van een lood- en tinmijn een natuurpark is ontwikkeld. Hier groeiden soorten die tegen zware metalen kunnen, zoals Zinkviooltjes en Zinkboerenkers en Engels gras.

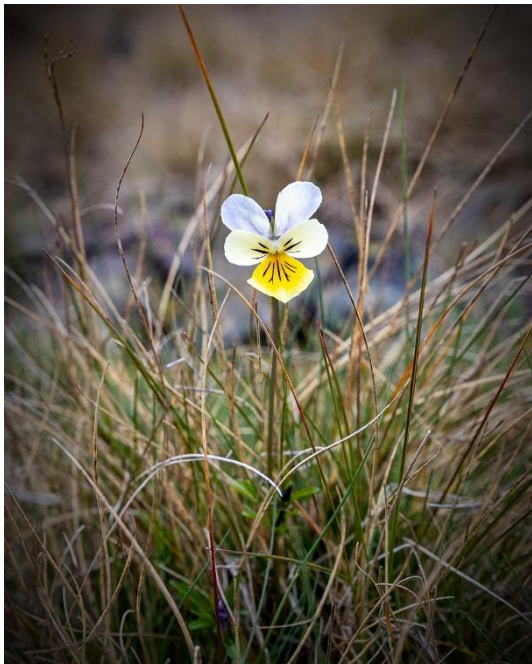
Het was een mooie relaxte dag met bijzondere vondsten.

E5 Geuldal tussen Plombières en Sippenaeken - 10 km

Verslag: Wim

Deze route volgt deels de wandeling E5 uit het overzicht van David, maar niet zo ver en met wat afkortingen. Onze wandeling is 7,34 km lang, vrijwel vlak met maximaal 100 m hoogteverschil.

Met twee auto's en één fiets togen we naar de parkeerplaats aan de Rue du Casino in Plombières, waar de wandeling begint richting het noordwesten langs de Sint Hubertuskerk. Vlak bij de parkeerplaats is een muurtje met Steenbreek- en Muurvaren, Wit hongerbloempje, Bosaardbei en Aardbeiganzerik. Vervolgens een goed begaanbaar pad met een mooi overzicht over het Geuldal. Hier groeit Zinkboerenkers en Zinkviooltje en in het bos vlakbij horen we Havik en zien we Appelvink. Na circa 1,5 km kruisen we de Geul en lopen aan de andere kant langs de oever. In het water groeit Vlottende waterranonkel en in het gras Vingerhelmbloem en Kruisbladwalstro. Verder naar het noordwesten langs een waterplas met Dodaars en Aalscholver.

< Zinkviooltje

We lopen tot in het gehucht Terbruggen, waar we Gevlekte rupsklaver vinden. In een steil zandhellinkje laten zich verschillende zandbijen zien, waaronder Grasbij, Weidebij en Zwart-rosse zandbij en daarnaast renmieren van de Formica rufibarbis-groep. We lopen weer terug langs de waterplas en nemen een pad naar het zuidoosten. Langs het pad een hele zoom bloeiende Sleedoorn, waar Hanneke resoluut een tak uitkiest en in de oksel van een takje tot ieders verbazing zowaar een eitje van de Sleedoornpage aantreft. We vervolgen het pad naar de kruising van de wegen Höfke en Gerardsbroich. In de berm nemen we een lunchpauze – met als toetje voor ieder een muffin – en daarna weer verder door het Geuldal. Bij de waterzuivering groeit Reuzenpaardenstaart en bij de Geul zien we Grote gele kwikstaart. Terug op de parkeerplaats besluiten we nog een rondje te maken over een stadspark met restanten van het industriële verleden van zinkgieterijen. Hier groeien natuurlijk Zinkboerenkers en Zinkviooltje, maar ook *Armeria maritima* ssp. *halleri* ('Zink-Engels gras') en vinden we de Grote zijdebij.

Sleedoorn >

Zondag 5 april:

E6 Neutraal Moresnet - 8 km

Voor deze wandeling hadden zich geen deelnemers aangemeld.

E7 Plezierwandeling Hauset - 8 km

Deze route werd door twee groepen in tegengestelde richtingen gelopen.

Verslag: Ingrid

Vervoer: lopend vanaf de camping

Totale excursieduur: 6 uur

Afstanden: 7,4 km lichte stijging/daling

Moeilijkheidsgraad :2

Rapportcijfer voor het gebied: 7

Speciaal interessant door voorjaarsbloeiers en vogels

Vanaf de camping lopen wij onder de spoorwegbrug Hammerbrücke door. Wij lopen over smalle onverharde paden door een coulisselandschap met glooiende weilanden met Zinkboerenkers en bloeiende Een- en tweestijlige meidoornheggen. Landschappelijk is het een zeer fraai landschap met verspreid liggende woningen en boerderijen. In de bospercelen (o.a. bij Hauset) die wij doorkruisen horen wij de Vuurgoudhaan, zien Bosrank en Heelkruid, mooie Rode kelkzwammen en de Witbult zwam. In een hele hoge boom zien wij een groot nest van de Aziatische hoornaar. Verderop komen wij nog bij een prachtig dalletje met bloeiende Witte anemonen, Klaverzurig en Goudveil. Wij lunchen bij een officiële visvijver waar wat mensen aan het vissen zijn. Het laatste stuk naar de camping is over een verharde weg en minder interessant.

< Ingang camping

E8 Brongebied van de Geul - 10 km

Excursieleider en verslag: David de Wit

Deze excursie omvatte de bronnen van de Geul stroomopwaarts van het dorp Hauset, via de beschreven route E8 Brongebied van de Geul. De route liep door zuidelijke hellingen van de bossen van het Aachener Wald, met een gedeelte dat de grens met Duitsland overstak. Te voet vanaf de Göhlbrücke in Hauset, werden dit de wandelpunten: 7, 79, 12, 43, 2, 37, 51, 26, 70, 57, 56, 59, 54, 77, 16, 7.

Holle weg

Het was weer een zonnige en droge, vroege lentedag met een lichte bries en een erg koude ochtend.

In het bos waren, naast de uitbundig bloeiende Bosanemoon, typische boskruiden te vinden zoals Gewone salomonszegel, Muursla en Boskruiskruid, maar de meeste stonden nog niet in bloei. Verder stonden Drienerfmuur en Aardbeigazerik in een zonnige berm.

*< Engels gras
bestand tegen
zink in de grond*

Geraadpleegde bronnen Geuldal

Literatuurlijst: Marc

Philip Dröge - 2016 – Moresnet Opkomst en ondergang van een vergeten buurlandje – 270 pag. – ISBN 978 90 00 39262 9

David Van Reybrouck - 2016 – Zink – 64 pgs – ISBN 978 90 596 5358 0

Zie ook < https://nl.wikipedia.org/wiki/Neutraal_Moresnet >

Kennelijk was er een documentaire in het voorjaar van 1991 op de TV, ik vond nog een knipsel uit de VPRO-gids: 'Het vergeten land van Moresnet ' van Fred Dijs

Kantenknipsels:

NRC 25-07-1986 – Met een polsstok over een stroomdraad van 6000 Volt - Artikel van Marcel Haenen

NRC 16-04-1998 – Elektrische muur met België in 1914-1918 - Artikeltje over onderzoek door de Antwerpse hoogleraar A. Vanneste

NRC 21-04-1998 – Achterpagina - Een klein artikeltje over de 'Elektrische muur' langs onze grenzen in de Eerste Wereldoorlog

NRC 09-11-2009 – Achterpagina - Voorloper van de Muur was de Draad

Trouw 04-01-2014 - Een laatste groet van de geschiedenis - Reportage Alwin Kuiken (over twee laatste Moresnetters, 99 en 100 jaar oud)

NRC 16-11-2017 – Limburgs stilste hoekje is bevroesd voor de Waalse zinkzoekers - Reportage over Plombières

Over de spoorwegen:

Jaak Nijssen - 1985 – De spoorlijn Tongeren - Aken in oorlogstijd aangelegd – 106 pag. – Opbouwwerk Voeren

Roland Marganne - 1991 – Les chemins de fer oubliés des trois Frontrières (trans-fer - numero hors serie) – 80 pag. – Éditions GTF: Liège

Michel Hanssens - ZJ (waarschijnlijk 1998) – La ligne 24, Tongeren - Visé - Aachen West, 24 heures sur 24 – 100 pag. –

Thomas Barthels, Armin Möller, Klaus Barthels - 2006 – Die Montzenroute – 248 pag. + kaart – ISBN 3 9810183 1 1

NB Er is meer, o.a. ook een spoorboek over het Pays de Herve.

Over de natuur van het Hohnbachtal:

R. Savelsbergh - 1975 – Das Hohnbachtal - bald ein Stück Vergangenheit? – 5 pag. –
Gött. Flor. Rundb. 9:92-96

M.G.H Bongers & A.A.M. Govers - 1986 – Het dal van de Hohn. Vegetatie en bodem van
een natuurgebied in Noordoost-België. – 44 pag. + 3 kaarten + 2 tabellen –

Publicaties van het NHGL, Reeks XXXV, Aflevering 1-2, 1985 / KNNV-uitgeverij, Serie
Landschapsoecologische streekbeschrijvingen buitenland, Uitgave nr. 1

Tenslotte natuurlijk de Belgische flora:

Voor België is natuurlijk de Belgische flora de eerste keus. De laatste druk/editie van de
Belgische flora is een echt nieuwe flora, ook de naamgeving is up-to-date. De Vlaamse
en Waalse versies zijn op de taal na gelijk, d.w.z. voor het eerst is de Waalse gebaseerd
op de Vlaamse, voorheen was dat omgekeerd. *Deze flora is mijns inziens sowieso een ‘verplicht
nummer’, hij dekt ook bijna geheel Nederland (op papier gaat ie tot de rivieren, ten noorden van de rivieren zijn er
nauwelijks soorten die er niet instaan), belangrijker is dat deze flora ook het Duitse grensgebied dekt en naar het
zuiden tot aan het Bekken van Parijs en (vrijwel) geheel Lotharingen dekt.*

Filip Verloove, Fabienne Van Rossum - 2023 – Flora van België, het Groothertogdom
Luxemburg, Noord-Frankrijk en de aangrenzende gebieden. Vierde druk. - Plantentuin
Meise – 1096 pag. – 978 907261904 4

Filip Verloove, Fabienne Van Rossum - 2024 – Nouvelle Flore de la Belgique, du Grand-
Duché de Luxembourg, du Nord de la France et des Régions voisines. Septième édition.
– Plantentuin Meise—Beide pag. - 978 907261905 1 - Beide versies kosten € 55,00 (de
‘Heukels’ is duurder voor minder boek)

Wil je een ‘plaatjesboek’ dan is er ook nog:

**Ruud van der Meijden, Maarten Strack van Schijndel, Fabienne Van
Rossum** - 2016 – Wilde planten van de Benelux, een veldgids. - Plantentuin Meise
– 520 pag. – 978 908245113 9

En dan als in ieder geval adequate kaart rond Hergenrath:

Wandelkaart Ostkantons 6/6 - Land van Eupen en Geuldal - 1:25.000 - NGI/Nationaal
Geografisch Instituut - ISBN 9789462355019.

Verder is er het Waalse ‘Geoportail’ met een fraaie luchtfoto-
pagina: <https://geoportail.wallonie.be/walonmap#BBOX=267889.2658808431,268622.8246396273,155837.11361474224,156209.5154012125>

Plus bijv. ecologische, hydrologische en geologische
kaarten: <https://geoportail.wallonie.be/mapstore>